

Willy Spaan

voorzitter raad van bestuur LUMC

GEZONDHEID EN ZORG: DE CRUCIALE ROL VAN DE REGIO

Kijk om je heen en ga de verbinding aan!

Er is een trend zichtbaar in Nederland. Ziekenhuizen kijken steeds vaker in hun eigen regio om zich heen op zoek naar regionale samenwerkingsverbanden van zorgaanbieders, patiënten en gezonde burgers. Een trend die ik van harte onderschrijf. Alleen zo behouden wij de Nederlandse gezondheidszorg waarin elke patiënt state-of-the-art zorg krijgt op de juiste plek en het juiste moment. Dát is waar ik als bestuurder – en met mij honderdduizenden professionals in de zorg – dagelijks aan werk.

“Welke stappen we de komende tijd ook zetten, laten we ons vooral realiseren waaróm we dit doen.”

Zorgaanbieders kunnen dit doel niet langer alleen bereiken. Technologische en maatschappelijke veranderingen leiden tot een verschuiving binnen het zorglandschap. Diagnostiek en zorg verschuiven van ziekenhuis naar huis, of juist van algemeen ziekenhuis naar gespecialiseerde centra. De patient-journey wordt in de toekomst een reis met verschillende stations. Zorg wordt dichtbij huis verleend als het kan, verder weg als dat vanwege kwaliteit en doelmatigheid noodzakelijk is.

Samenwerken en verbinden

Als de betrokkenen in de regio meer samenwerken, is er winst te behalen. Het gaat hier niet alleen om zorgaanbieders als universitair medisch centra, algemene ziekenhuizen, huisartsen, ggz-instellingen, verpleeghuizen en welzijnsorganisaties, maar ook om; gemeenten, GGD, bewoners, patiënten en burgers.

De umc's hebben hun eigen rol te vervullen in dit speelveld met hun primaire taken in het opleiden van de dokters en (gespecialiseerd) verpleegkundigen van de toekomst, het leveren van wetenschappelijk onderzoek en het bieden van hoog complexe zorg. Umc's spelen met hun onderzoek een prominente, wereldwijde rol op het terrein van zorg en gezondheid. Vanuit die kennis- en zorgfunctie zijn de umc's waardevol in de regio. Deze regionale rol wordt de komende jaren alleen maar groter.

Zet stappen vanuit eigen rol en kracht

We zien al veel regionale samenwerkingen, zoals de laatste jaren in het Nationaal Programma Ouderenzorg, of in de acute zorg en in de oncologienetwerken, academische werkplaatsen en burgerinitiatieven. Geen regio is hetzelfde; samenwerking hangt af van bijvoorbeeld de populatie in de regio, de gezondheidsvraagstukken, de

organisatiekracht van regionale partijen en de karakteristieke kenmerken van de omgeving en de zorgvraag.

Niet overal komt het echter op gang, of minder snel dan gewenst. Hoe kunnen we dit beter doen in Nederland? Ik geloof dat iedereen vanuit zijn eigen rol en kracht mooie stappen richting verbinding kan zetten. Met name voor verzekeraars en umc's zie ik kansen om elkaar te helpen bij het verder uitwerken van de regionale rollen en goede voorbeelden ook in andere regio's toe te passen. Het ministerie van VWS kan daarbij een kaderscheppende rol spelen.

Verzekeraars als versnellers?

Als de kwaliteit van zorg én de verbetering van de doelmatigheid vragen om externe sturing, is er een rol voor de verzekeraars weggelegd. Zij kunnen door zorginkoop en het (financieel) faciliteren van experimenten netwerkvorming realiseren of versnellen. Het huidige systeem, waarin verzekeraars onderling geen afspraken mogen maken over de zorginkoop, helpt niet bij het bereiken van netwerkvorming en duurzame zorg. Zulke onafhankelijke afspraken met ziekenhuizen leiden tot suboptimale regionale organisatie. Eén leidende verzekeraar die verantwoordelijk is voor regionale inkoop van netwerkzorg, kan dan soelaas bieden.

Umc's als schakel naar netwerkvorming

In het huidige veld vormen de umc's, vanuit hun rol in de wetenschap, hoogcomplexe zorg, onderwijs en opleiding, vaak de verbindende schakel bij netwerkvorming in hun regio. Zij zijn binnen het geheel van de zorg verantwoordelijk voor de topreferentiefunctie, waardoor zij al krachtige samenwerkingsrelaties met regionale ziekenhuizen en zorgverleners onderhouden.

* Deze tekst is mede geïnspireerd op het antwoord van de NFU op het Gezondheidsraadadvies "Onderzoek waarvan je beter wordt", aangeboden op 1 april 2019 aan Minister Bruins.

“Laten we blijven samenwerken en de verbinding zoeken zodat elke patiënt state-of-the-art zorg krijgt waar en wanneer hij dat nodig heeft.”

Ook met hun brede spectrum aan wetenschappelijk onderzoek ('van moleculair tot mens') zijn de umc's een belangrijke initiator van brede samenwerkingsverbanden en de leverancier van de meest actuele kennis in de regio. Door nauw samen te werken in regionale netwerken leveren zij belangrijke bijdragen aan de brede implementatie van wetenschappelijke kennis: niet alleen in diagnostiek en behandeling, maar ook op het gebied van gezondheidsbevordering. De umc's zijn als verbindingspunt door hun rol in de vele regionale netwerken rondom onderzoek, onderwijs en zorg, in combinatie met de landelijke en internationale kennisuitwisseling, de regionale kennismakelaar. Ik omarm het toekomstscenario van de Gezondheidsraad dan ook: umc's als academische motor van onderzoek en innovatie voor zorg en preventie in de volle breedte, met een sterk regionale functie, naast een goed ontwikkelde nationale en internationale oriëntatie.

Het belang van landelijke kaders

Met alleen regionale coördinatie komen we er niet. Immers, de regionale samenwerkingsverbanden die zeer succesvol zijn gebleken, kennen een landelijke incentive en een duidelijk mandaat vanuit het ministerie. Het ROAZ is een lichtend voorbeeld. Eind jaren '90 wees VWS verspreid over Nederland elf traumacentra aan. Die kregen de opdracht om een Regionaal Overleg Acute Zorg in te stellen, dat de samenwerking tussen verschillende ketenpartners in de acute zorg verbetert. In 2016 breidde het ministerie de opdracht aan de ROAZ/LNAZ verder uit

met het terugdringen en beheersen van antimicrobiële resistentie. Meer recent startten samenwerkingsverbanden binnen de oncologie, vanuit het VWS Citrienfonds. Ook deze ontwikkeling van regionale netwerken heeft een landelijk platform waarin best practices worden gedeeld. Net als de regionale netwerken ouderengeneeskunde, ontstaan vanuit het Nationaal Programma Ouderenzorg, die al tien jaar landelijk kennis uitwisselen en afstemmen.

Samenwerken aan waarde- en datagedreven zorg

Welke stappen we de komende tijd ook zetten, laten we ons vooral realiseren waaróm we dit doen. Wil niet elke zorgprofessional zijn kwaliteiten overdragen aan de hele keten? Wil niet elke zorgprofessional de juiste zorg op het juiste moment voor elke patiënt? En wil niet elke zorgprofessional dat de zorg in heel Nederland waarde- en datagedreven wordt? De zorgaanbieders, de overheid en de zorgverzekeraars spelen allemaal hun rol, maar laten we vooral ook allemaal onze eigen rol oppakken. Ook wij moeten op het juiste moment en op de juiste plaats de juiste beslissingen nemen. Laten we met de energie die er nu is om de Nederlandse gezondheidszorg verder te ontwikkelen, ons voordeel doen. Laten we blijven samenwerken en de verbinding zoeken zodat elke patiënt state-of-the-art zorg krijgt waar en wanneer hij dat nodig heeft. Alleen dan kunnen we met zijn allen (onze eigen) kwaliteit en waarde toevoegen aan de hele keten.

Dit gezamenlijke streven motiveert mij elke dag als bestuurder.